

PERIÒDICH SATÍRICH,

COMISSIÓ DE REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

DONARÀ AL MENOS DUS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

10 CÉNTIMS CADA NUMERO PER TOT ESPANYA

Números strassats 20 céntims.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 8 pessetas.
Cuba y Puerto Rico, 4.—Estranger, 5.

CAPS DE BROT.

VÍCTOR BALAGUER.

Un polítich molt simpàtich
un bon patrici... hasta allà,
un poeta dels de cap d'ala
y un verdader catalá.

L' ABSOLUCIO DE L' ESQUELLA.

Lo dia 21 de octubre s' efectuá la vista de la causa entaulada contra l' ESQUELLA DE LA TORRATXA, ab motiu del article D. Jaume, publicat en aquest periòdich, lo dia 23 de abril próxim passat.

Se tractava en dit article del bisbe Catalá, y pretenia 'l fiscal que haviam comés desacato contra la primera autoritat eclesiástica de la diócesis, per lo que fundantse ab l' article 269 del Códich penal, demanava contra l' autor del escrit la pena de quatre mesos y un dia de arrest major.

L' acte de la vista s' efectuá 'l dia indicat, que per cert era un divendres, davant de la secció quarta de la Sala criminal de aquesta Audiencia, presidida per l' íntegro magistrat D. Francisco Molina.

Lo relator doná compte minucios del procés, llegint de pé á pá l' article objecte de la denuncia, en catalá mateix, tal com estava escrit.

L' advocat fiscal, Sr. Monreal, sostingué l' acusació, fundantse entre altres conceptes del citat article, en que deyam que 'l bisbe Catalá conciliava tot lo possible 'ls seus debers religiosos ab lo dogma d' Epicuro: que quan residia á Madrit vestia sempre de paisá, fins al punt de que á la dispensa hont estava, ni siquiera 'l coneixian com á eclesiástich: que desde qu' es bisbe de Barcelona no diu missa, sense escullir prèviament una hostia d' entre tres que fa presentarse'n, ordenant á la persona que 'l proveheix que s' empassi davant seu las dugas restants: que té una gran antipatia al bisbe de Vich, Sr. Morgades: y finalment que l' ESQUELLA DE LA TORRATXA, li dona 'l nom de Jaumet, qu' en concepte del Sr. Fiscal es despreciatiu y per lo tant injuriós.

Rebaté victoriosament las apreciacions del mi-

nisteri fiscal, lo distingit advocat y home públich D. Valentí Almirall, defensor del periódich, qui además d' explicar lo verdader alcans dels conceptes continguts en l' article denunciatiu, sostingué que 'ls bisbes, á més de dignataris eclesiástichs, eran funcionaris públichs retribuïts per l' Estat, y estaban com á tals subjectes á la crítica de la prempssa periódica. Feu notar además la índole especial de L' ESQUELLA DE LA TORRATXA, consignant que res més lluny del pensament dels seus redactors que injuriar al bisbe, ni á ningú, com ho demostrava aquell acte mateix, del qual hauríam pogut treure'n un gran partit, ja que no citant al bisbe Catalá, perque aixó no era possible dada sa condició, subjectantlo á un detingut interrogatori, y ministrant proba minuciosa sobre tots y cada un dels extrems, continguts en l' article denunciatiu. No s' ha fet res de aixó, perque L' ESQUELLA, no desitja, ni ha desitjat may fomentar l' escándol. Creu tenir un dret perfecte á ocupar-se com bé li sembli y conega dels actes dels funcionaris públichs; pero sense intenció d' injuriarlos, ni de convertir un procés en un acte més ó menos profitós als interessos d' empresa.

Lo Sr. Almirall estigué lògich, contundent y persuasiu.

Desde aquell punt ja no varem duptar un moment de la nostra absolució.

Y en efecte.

En sentència de 25 de octubre, L' ESQUELLA DE LA TORRATXA ha sigut absoluta lliurement, declarantse las costas de ofici.

Doném las gracias més afectuosas á nostre inteligent defensor, no menos que al representant del procesat, l' actiu procurador don Mariano Serra.

No transcribim la sentència per ser llarguissima, ja que conté en un dels seus resultandos tot l' article denunciatiu, que no pecava de curt. Aquesta mateixa circumstancia 'ns mou á no reproduir-lo, per més que fentho aixís defraudém l' interés de moltes personas que no 'l coneixen més que de nom, després de la denuncia de que fou objecte. Aquestas son las venjansas de l' ESQUELLA, que no olvidará may la famosa quintilla de Rufz de Alarcón:

«La victoria el matador
abrevia, y el que ha sabido
perdonar la hace mayor,
pues mientras vive el vencido
venciendo está el vencedor.»

Prou contents estém ab los resultats del article y de la causa.

Estém contents del article, perque 'l bisbe Catalá, desde que aquest va apareixe, ha mostrat gran empenyo en desmentir lo cárrech de tibiesa que li dirigíam, emprenent una verdadera campanya espiritual, al recorrer un per un tots los pobles de la diócesis, ahont encara no 'l coneixian ni de vista. Molts dels tendres anyellets del remat del Ilustríssim Catalá que han rebut aquest any lo sacrament de la Confirmació, estigan persuadits que ho deuen principalment á L' ESQUELLA DE LA TORRATXA.

Y per últim, estém contents del resultat de la causa, y doném per ben empleadas las molestias que ha pogut ocasionarnos, perque una absolució, es sempre un motiu de alegría, digne de celebrarse.

Nosaltres hem pensat ferho modestament, á

qual efecte destapém la petaca, cargolém un cigarret, y repetim al encendre'l la frasse característica de nostre zelós prelat:

—Fumém... fumém...

CARTA DESCLOSA.

Sr. D. Antón Vallés.

Estimat amich:

Si la senmana passada m' hagués enviat un recadet, participantme que intentava parlar en catalá sota l' enteixinat del Saló de Cent, ilustrat per la véu severa y magestuosa dels antichs concellers, cregui, amich Vallés, que ho hauria deixat tot per venirlo á sentir.

Però tinch de serli franch: á haverme consultat previament sobre 'l motiu que pensava alegar per fer ús allí, de nostra llengua materna, m' hauria permés recomenarli no digués, com va dir, que 's veyá obligat á ferho, per serli molt difícil l' ús de la llengua de Cervantes, ja qu' en aquella mateixa casa hi ha prou regidors y hasta tinents d' arcalde, que sense ser catalanistas com vosté y per lo tant sense cap dret á maltractar un idioma enemich, trinxan y mastegan lo castellá de una manera cruel y horrible quan se 'l troban entre dents, y en lloch d' empassarse'l com deurian, l' escupen á fora ab tota la despreocupació propia de un regidor al ús del día. ¿Vol dir amich Vallés que vosté sense ser home de lletras, ni haver freqüentat las aulas, no parla millor lo castellá que la inmensa majoria dels seus companys de corporació, Bañolas inclusive?

En aquest concepte, tinch per cert que hauria pogut estolviarse alló de impetrar la venia de la presidencia, lo qual no deixa de ser algún tant humillant y depressiu. Ab un «puch y vull» á la catalana, ne tenia prou per ferho, y á horas d' ara la *Lliga de Catalunya* y 'l *Centre escolar catalanista*, que ab tant fervor l' han aplaudit, lo menos, lo menos. li haurian aixecat una estàtua, posantlo á la mateixa altura dels Fivallers y 'ls Casanovas.

Però en fi, ja que s' ha deixat perdre tant bona ocasió de immortalisarse, sempre queda com un recort lo seu discurs prés taquigráficamente y consignat en las planas de *La Renaixensa*. Ab ell á la vista, li escrich la present carta, filla ans que tot de la verdadera amistat que li-professo, y á que 's fa digne per la bondat y la noblesa dels seus sentiments.

Vosté, y no ho dich per alabarlo, es un home com no 'n corren gayres. Tè cor de colomí, es á dir, *corazón sin hiel*, com diuen los castellans, y ánima de foch: una bondat innata y una energia caldeyant. Ningú es capás de fer lo que vosté. Lo diumenje de Rams acut á rebre al que desde aquell día havia de guanyarse 'l títol de ciudadá benemérit, menantli trenta tres societats obreras: vosté y las 33 societats l' obsequian ab un pergami honorífich: vosté y las 33 societats l' elevan al pinácul de la popularitat.

Donchs bé, poch mesos després se celebran eleccions de regidors: los electors del districte décim tenen lo bon acert de presentar entre altres á D. Antón Vallés candidat d' oposició, y ab una mica més, tenint vots de sobras, se queda en terra. Vosté ho sab, amich meu, l' acta del districte décim tingué de ser guanyada á tall de ganyivet y á garrotadas.... ¿Contra qui? Contra las brigadas municipals, contra 'ls dependents del

ciudadá benemérit, contra 'ls estaferms de aquell mateix personatge á qui vosté y las 33 societats obreras á las sívas ordres, havían aplaudit y obsequiat ab lo major desinterés.

Un altre home que no sigués vosté s' hauria recordat de aquesta treta y un día ó altre 'l famós D. Francisco de Paula li hauria pagada ab los seus corresponents interessos compostos. Vosté, en cambi Sr. Vallés, no ho ha fet aixís, sinó tot lo contrari. Sembla que 'l ciudadá benemérit li ha donat polvos de seguí. Vosté ha sortit briós com un caball andalús, á la defensa dels seus projectes d' Exposició universal. Vosté l' ha llibertat de las impertinencias de 'n Gassull que quan demana que 's llegeixin dictámens, es capás de fer perdre la paciència fins á las mateixas parets del Saló de Cent... ¡Amigo, quina pitrada! Lo pobre regidor de la Barceloneta ja no podrà dir qu' es una mica sort, perque lo qu' es á vosté bè va sentirlo... Gracias á vosté, va caure malament, y un cop á terra, sense donarli temps de recobrar-se, van passarli per sobre, com una cáfila de diables desfets, en Cabot, en Sol, fins en Fontrodona, qu' es lo regidor que pesa més, patajantlo y amasegantlo de tal manera que no van deixar-lo bó ni pèl *Diluvi*, qu' es tot lo que pot dir-se.

Pero Sr. Vallés: després de aixó es precis que parlém com bons amichs, y ja ho diu lo proverbí catalá: «com més amichs més clars.» Que vosté posseheixi un cor de serafí sense sombra de mala intenció ni de ressentiment, aixó no implica que 'l descabellat projecte d' Exposició Universal tinga res que agrahir al seu discurs. Malament pot defensarse lo que no té defensa possible. Una cosa son frasses y un' altra rahons. Una cosa es dir que las duricias en las mans son las úniques flors de la industria, y un' altra cosa molt distinta demostrar com dos y dos son quatre, qu' es com han de ferse aquestas cosas, que l' Exposició de Barcelona es necessaria y ha de reportar utilitats y beneficis. Aixó ningú es capás de demostrarho.

O sinó, á veure: ¿Quinas rahons sólidas y positivas va alegar vosté mateix? Hi garbellat lo seu discurs ab molt cuidado, y la palla s' ha quedat sempre dintre del garbell: á terra ni un trist grá de blat. Qué 'l Sr. Serrano Casanova, diu vosté, no va trobar cap ciutat á Espanya que reunís las condicions de Barcelona?... ¡Valent argument y sobre tot valent personatge!... En efecte, l' ex-cabecilla carlista podrà alabarse sempre de haver tingut bon ull: en cap més ciutat sinó á Barcelona, podía realisar la treta de gallego que aquí li ha valgut no sè quantas centas mil pessetas á cambi de unas quantas gabias ridículs, mal forjades é inservibles. Ell se 'n podrà bè riure. Venirse'n aquí ab un negoci ruinós, y en lo més crítich dels seus apuros, endossar lo mort á la ciutat y retirarse ab las ganancias.... Qualsevol se 'n vaja á la montanya en busca d' aventuras, á riscos de arreplegar algún mal tanto.

Aquest es lo pecat original de l' Exposició, y si aquest fonament es tan fals ¿cóm ha de ser l' edifici? A vosté, amich Vallés, qu' es un inteligent fabricant d' objectes de mitj-cristall, de segur que si no tenia la massa que surt del forn bè neta y preparada, per més que bufés, totas las ampollas li sortirian brutas, plenas de taras, inservibles. Tal succeheix ab lo desdixat negoci de l' Exposició. Y no 'm diga que ja no es temps de retrocedir, y menos á mí que sempre li combatuda. Ara li diré, Sr. Vallés que mes val perdre las esquellas no més, que 'ls bous y las esquellas.... y alguna altra cosa. En aquest cas las esquellas re-

presentan l' amor propi de algún personatge més ó menos patillut, mentres que 'ls bous venen á ser la vida de Barcelona, la sort de las classes obreras per las quals, vosté, Sr. Vallés tant s' interessa, y jo tant com vosté, mal m' está 'l dirho.

Si avuy passém una crissis espantosa, crech que podría remediarse emprenent traballs de utilitat ab preferencia á las obras de luxo. ¡Hi á Barcelona tantas cosas per fer!... Y ademés, no tots los obrers que han quedat en vaga, son mestres de casas y manobras; no tots son arquitectos com aquell regiment tant bè retribuít que ha contractat l' arcalde; no tots son empleats com los molts que pasturan pèls jardins del Parch; no tots, finalment, son viatjants, com los que han sortit, ab lo cor alegre y la cartera plena de bitllets de banch, á pescar expositors problemátichs per aquests mons de Dèu. Aixó vol dir que dels vuit milions y pico en qu' está presupostada l' Exposició, se 'n gastarán la meytat al menos en flors y violas, en fochs artificials y lluminarias, en biftechs y champany, quan lo millor y lo més beneficiós pera la classe obrera fora gastarlos en jornals y en escudella.

Que l' Exposició deixarà un déficit considerable ja ningú avuy día ho posa en dupte. Lo mateix ajuntament á que vosté pertany consent que aquest déficit arribi á 3 milions y pico de pessetas. Pero vosté en un arranch de cor, poch meditat sens dupte, exclama:

«Vinga en bon hora 'l déficit, senyors. ¿No s' empenya un pare per un fill? Donchs empenyis Barcelona, mare de 21 mil obrers.»

Perfectíssimament.

Suposém amich Vallés que vosté tè un fill, y que aquest fill li cau malalt... vosté s' empenyarà la camisa, per pagarli metje y apotecari, y farà molt bè. Suposém que 'l seu fill no té per menjar y vosté s' empenya l' ánima per donarli aliment. Suposém que no té vestit, y vosté li regala la americana y 's queda en mànigas de camisa. Aixó es lo que ha de fer un pare de familia.

Pero 'l seu fill malaltís, mort de gana y neulat de fret, tè un capritxo extrany, y en lloch de de manarli metje, medicinas, pá y vestit, se li despenja exigintli un pis de cent duros al més, un guarda-robas de príncep, una taula de canonge y una carretela ab quatre caballs.... ¿Qué faría, amich Vallés, en aquest cas? No sè fins ahont arriba 'l sí u bon cor y 'l seu esperit de condescendencia; pero jo, pare de un fill tant poca-solta, agafaría una verga y li rompería per las costellas.

A caps som: los obrers demanan feyna, necessitan pá, no tenen vestit, reclaman una vida barata y sanita, y vostés li ofereixen Exposicions universals, castells de fochs, montanyas russas, grans lluminarias, diversions, discursos de D. Francisco, gresca y saragata. Una curta temporada de sacietat y de recreo, á cambi de molts anys de fam y de miseria... Deutes y empenyos per demá, que gravitarán principalment sobre la contribució de consums, de manera que si avuy estém mals, demá estarem pitjor, fins que al últim l' empenyat no será 'l pare, sinó 'ls fills mateixos.... no será Barcelona, sinó la mateixa classe obrera. Digui si no es pitjor lo remey que la malaltía.

Crech que aixó, amich Vallés es més clar que l' aygua. Empenyarse discretament per realisar obras útils y prácticas es un deber en aquestas circumstancias; ara empenyarse sense solta ni volta per realisar projectes tant fora de tó y tant ruinosos com lo qu' en mal hora hem comprat al

Sr. Serrano Casanova, es un disbarat dels més tremendos.

Ab lo dit fins aquí se convencerà, amich Vallés, que no basta deixar anar lo disparador del entusiasme, sinó qu' es precis contar ab los dits y capissar ab lo cervell, com no basta tampoch parlar en catalá, sinó qu' es millor pensar á la catalana. Crech amich meu que 'ls antichs concellers, si haguessen eixit del sepulcre á sentir lo seu discurs, en lloch de aplaudirlo, l' haurían censurat amargament y ab molta rahó, perque si en la forma es molt catalá en lo fondo no deixa de ser una solemne andalusada com qualsevol altra.

Perdoni la franquesa, y per lo demés ja sab que l' aprecia, 'l seu afm. S. S. y amich.

P. DEL O.

A CASA MÈVA.

¡Oh quina casa es la mèva,
allí es viure com al cell!

Ningú en res me posa trèva:
faig lo que vull sens rezel.

Al detrás tinch un jardí
tot plé d' arbres, molt frondós,
que 'l rego cada matí
al menos un cop ó dos.

Hi tinch dalias, clavellinas,
llessami, flor de ginesta,
ricas rosas purpurinas,
en fi, una hermosa floresta.

Allí, resguardat del sol
lo passarell fa son niu;
y á las nits lo rossinyol
deixa oir son cant festiu.

Al cap d' avall la cascada
plena de peixos vermells:
si fa fret, l' aygua gebrada
ho adorna de richs ramells.

¡Quina vida tinch més bona,
no la envejo ni al Sultán!...
Podrá dur ell la corona,
que de bè no ho está tant.

Visch tranquil... res me subleva...
Fells no puch serho més...
Ah, ¿he dit qu' era á cassa m' va?...
¡Pagant, vint naps cada mes!

LLANTIAS.

LA CASTANYADA.

Desde mitjos del mes passat, la vehina del ters pis no parlava d' altra cosa.

—Ja veurán aquest any quina castanyada aném á fer. Será una festa soberbia. Hi vindrán mas cunyadas, los promesos de las mèvas fillas, mon nebot y dos coneguts del m u home. Si senten molt xibarrí no ho extranyin, perque 'ns propo-sém fer molta, molta gresca. —

Als vehíns la confidencia no 'ls importava gran cosa; pero de tots modos se la escoltavan, siquiera per galantería, y ademès per estar bè ab la senyora Cristina, qu' es una dona de bè á carta cabal y que per cap concepte 's mereix un des-ayre.

Plujós y enterbolit, com de costúm, va arribar lo ansiat dia de Tots Sants. La senyora Cristina no s' entenia de feyna: tot just á casa seva varen

haver acabat de dinar, comensá desseguida a fer los deguts preparatius per la festa del vespre.

Atrafagada y plena ja de satisfacció previa pèl éxit que la seva modesta bacanal havia d' alcan-sar, baixava y tornava á baixar al carrer una ve-gada y un' altra, olvidantse casi sempre d' alguna cosa, y veyentse obligada á tornarhi á baixar al cap de cinch minuts.

Aixó si, sempre qu' en aquestos repetits viatjes, tenia la fortuna de trobar per la escala alguna vehina, ni que fos algun vehí, no 's descuidava de repetirli la mateixa cansó:

—¡Ja veurá, ja veurá avuy quina castanyada! —

Tota la escala anava plena del mateix: los es-tadants ja comensavan á riurese'n; pero á pesar d' aixó, també repetían entre ells y en veu baixa:

—Diu que avuy á casa la senyora Cristina s' hi ha de fer una gran castanyada.

—¡Y tal! Aixís m' ho ha dit ella mateixa!

Ja som al vespre: tocan las vuit y 'l ters pis comensa á omplirse de gent.

Los promesos de las dugas noyas de la casa son los primers en arribar; desseguida compareix lo nebot, un estudiant de dinou anys més llest que

SOTA LA FINESTRA.

—Bè ¿que sortirás ó no?
—Lo papà m' ho tè privat.
—¡Vés quina llástima! ¡Avuy que havia vingut mudat!

un parte telegràfic; luego venen las dugas cunyadas, germanas del amo de la casa, y per fi 's presentan los dos amichs y companys de treball d' aquest.

La senyora Cristina, veyent aquell bè de Dèu reunit al rededor de la sèva taula, no cab en sí de satisfacció.

Coloca sobre las estovallas dugas platas de panellets, regalo dels dos promesos; escampa simètricament tres ó quatre ampollas de ví dols, y abocant ab tot estrépit una gran mocadorada de castanyas, exclama ab la mateixa veu que un general quan ordena foch:

—¡Ala, comensém, comensém!—

Al principi tot va bè. Los joves ofereixen castanyas á las noyas; los amichs del amo n' allargan á las cunyadas, l' estudiant s' atipa filosóficamente sense cuidar-se més que d' ell mateix, y 'l matrimoni vell, intercalant las castanyas y 'ls panellets ab brometa y frasses admirablement ignoscents, procura animar una mica 'l conjunt.

—Tú, Pepa, —aquesta Pepa es una de las cunyadas, —¿qué no menjas panellets? Mira que son del forn de Sant Jaume.

—¿Sí? Pues creume, ningú ho diria: semblan talment palets de riera.

—Vaja, no fassis mals avaranys. ¿Tambè 'ls trobas dus. tú, Miquela?—l' altra cunyada.

—Jo lo que trobo es un' altra cosa.

—¿Qué?

—Res... ja t' ho diré després. —

En tot aixó 's destapa la primera ampolla, comensan á omplirse las copas... y 'ls caps també.

Los promesos acostan las cadiras cap á las de las sèvas nuvias, una mica més del que ho estavan; lo cosinet estudiant, ab la santa intenció de fer broma, treballa desafortadament ab los peus per sota la taula; los coneguts del marit s' atreixen á tirar galanterias rescalfadas á las cunyadetas, y 'ls amos de la casa no saben hont tenen los ulls ni las orellas, porque ja no veuen ni senten res.

La castanyada está en lo seu millor periodo.

De repent lo cosí, resolt á aixamplar la sèvas investigacions per sota la taula, allarga una mica la má, fa no sè qué y la Pepa s' alsa.

—¡Y ara! — diu mirant-se al estudiant ab los ulls fora del cap—¿per qui m' has pres, noy?

—¡Ay! — exclama aquest creyent que aixís se disculpa—no anava per vosté; volia pessigar á la Emilia, la cosineta.

—¡Bè! — crida 'l promés de la Emilia, com si l' hagués mossegat un caimán—es á dir que volias pessigarla á n' ella! Vés que no 't pessigui á tú d' un altre modo.

—Vaja—diu llavoras la jermana de la Emilia tractant d' apaciguar la qüestió—no 'n fassi cas; aixó ha sigut una broma.

—Tú no t' hi fiquis—diu lo promés d' aquesta última;—sembla que t' interessas molt pèl tèu cosí.

—¿Jo? ¡Y tant!—

L' Emilia replica, lo sèu promés s' enfada, l' estudiant se riu de tots dos, l' altre promés alsa la ma; la sèva xicota l' hi aguanta, las dugas cunyadas cauhen sobre 'ls amichs del amo, y en mitj d' aquella espantosa confusió, á pesar dels crits de s' obres amos de la casa, se reparteixen varias... das, las ampollas se vessan, las copas se trencan y 'ls panellets que han sobrat barrejats ab las esclofollas de las castanyas, rodan trossejats per damunt de la estora.

—¡Tú te 'n tens la culpa!—xiscla la Pepa, procurant alsarse—no permetessis tantas libertats á las tevas fillas! ¡Hont s' es vist assentarse com qui diu á la falda dels sèus xicots!

—¡Vosté lo qu' es una xafardera!—responen aquestos á duo, encarant-se ab la acusadora tia.

—¡Y vostés uns pocas-vergonyas!—replica l' altra cunyada, anant á la ajuda de sa germana.

—¡Mès ho es vosté!

—¡Indecent!

—¡Atrexit!—

Y torna altra vegada á anunciarse 'l tiroteig de cops y plantofadas ab tanta afició, que al últim fins la taula, conmoguda per tantas y tan tremendas emocions, acaba per volcarse.

Mitj hora més tart en lo pis hont tanta bulla s' hi havia sentit, hi regnava un silenci sepulcral.

Los dos vells seyan, mitj atontats; las noyas ploravan en un recó com dugas Magdalenas: lo menjador semblava un camp de batalla.

Y alguns vehins maliciosos que s' havían enterat de tot—com es natural—comentavan lo fet pèls replans de la escala, y enumerant ab maligna intenció las numerosas castanyas que 'ls combatents s' havían donat, murmuravan encara fent la mitja rialleta:

—Sí, ja ho deya la senyora Cristina que hi hauria tan gran castanyada.

A. MARCH.

FLAMENQUERIA CATALANA.

Per tot toros, per tot copas,
per tot olé y manzanilla...
¡Aviat serém més flamencos
que á Córdoba y á Sevilla!

TOROS.

—Com diu? preguntará 'l lector: ¿toros ó cabras?

—Cabras ó toros... vostés mateixos.

La corrida de diumenje hauria fet plorar, sinó hagués fet riure. Presa en serio va ser una marratxada... Sobreposémnos á las circunstancias, y prenemla en broma.

Los que anavam á la plassa disposats á veure una segona tanda de *bebés*, rivals dels *niños sevillanos* varem endúrnos en xasco. Los toreros, deixebles del Tato, fa ja molt temps que han sigut desmamats: no son noys, sinó grandassots, y hasta juraría que algun d' entre ells ja ha passat la quinta.

¡Y quins tipos més *desgalichaos*!

Aixó sí, de fantasia 'n gastan molt poca. 'L que va més ben empolaynat s' haurá fet lo *terno* ab algun vestit vell de la seva germana, de la seva tia ó de la seva avia. Fins n' hi havia un que vestia de llustrina blava, més lluhenta que 'l midó planxat. Un detall: al segon espasa, quan se veyá davant del toro, casi li queyan las calsas... no sè si per aixamplárseli la trinxa ó per arronsárseli 'l llombrigo.

Y ara no 'm surtin ab alló de que l' habit no fa 'l monjo: perque hauria de dirlos que lo millor dels toreros á qui 'm refereixo era 'l vestit.

Con que, calculin.

La lidia dels sis, no sè si bitxos ó pebrots vermells, quatre de Beriain y dos d' Elorz, resulta verdaderament indescriptible.

Los pobres rumiants eran encare més mansos que 'ls toreros. Al veure una pica fugían com si 'l dimoni se 'ls endugués: al extendres una capa queyan, com si no poguessen aguantar ni 'l vent de la llustrina. Quan cotavan ho feyan ab la punta del morro, de manera que més que caparradas tiravan petons. Que ho digan en Colorin y en Quinto que van deixarse besar la part... en fi que no sè com dirho... Ah, ja hi caich... Un' altra vegada, no 's contentin ab posarse monyo al clatell; pósinse polissón al siti ahont rebían los petons de aquellas pobras bestias, dignas en tots conceptes de un tracte més carinyós.

Perque, la veritat siga dita, van tractarlos com si fossen contribuyents, en mans de recaudador de contribucions y comissionats de apremis. Las banderillas casi sempre 's posavan de una á una; una á terra y una al toro y aquesta quan no á l' espatlla, á la panxa; quan no á la panxa á la qua... fins al morro va posarse'n una... Encare 'm sembla que veig al pobre badell llepantse 'ls bigotis de gust.

¿Y la mort?

¡Oh, no hem vist res més original!.. Figúrinse un torero aixencarrat com una X, á una ma l' espasa, á riscos d' entrabancarse y ferse mal, á l' altre la muleta y la cara girada á punt de guillar... Y sempre lo mateix, la muleta als nassos ab més trassas de mocador de mocar que d' engany, lo toro embestint y colantse y 'l torero camas ajudéume y amparéume *burladeros*...

Y torném á comensar: ara una punxada, ara una esgarrinxada: ara una espasa fins al puny, y 'l toro dihent: *ni menos me 'l escucho*... á un van matarlo de un modo molt original: ja 'l president senyor Martí y Tomás havia fet fer los dos tochs de avís; ja havían sortit los mansos á la plassa, quan tota la quadrilla en pes s' agarbona ab lo toro y me l' ajeuhen, y mentres lo catxetero tracta de refrendarli 'l passaport, lo segon espasa, 'l famós Quinto, l' envia á l' altre barri de una mossegada.

¿No havían vist may matar un toro de aquesta conformitat? Donchs diumenje ho haurían presenciat.

¡Y de muletas si van gastarne!
Per cada toro mitja dotzena.

Per cert que varen treurese'n de tots colors: de vermellas y de grogas, de moradas y fins de color de café ab llet.

Jo crech que 'ls *cóvenes endeluces*, al arribar á Barcelona, sentiren parlar de la *crisis algodónera*, y dirían:

—Donchs mirin, per nosaltres no 's perderá.

Si 'l Sr. Piera torna á presentarnos toreros de aquest calibre, d' empressaris de caballs ne trobará tants con vulga; pero d' empressaris de muleta, dupto que 'n trobi.

En la lidia del últim párvul, quan aquest ja havia morreat al segon espasa; y 'l president havia fet sonar los clarins, salta á la arena un feligrés, provehit de muleta y estoch, y quadrantse davant de la *fiera*, li dona un cambi magistral, un cambi que deya, que per fer aixó no 's necessita ser deixeble del Tato, sinó que basta tenir sanch y haver nascut á la Barceloneta.

Lo publich aplaudeix, y un picador, *picat* en l' amor propi, 's rebat contra aquell paisá y tracta de desarmarlo: los més desesperats dels *tendidos* saltan á la plassa en sa defensa; y á lo millor cau lo toro ab lo ventre atravesat de una estocada...

No era necessari veure res més.

Al desembocar á la Riba, venía la quadrilla dintre de una carreteta, seguida de dos ó trescents xicots xiulant y corrent.

Un treballador exclamá:

—Jo xiularia als que hi van.

Tenia rahó.

Y ara un consell al Tato, si es que Colorin, Quinto y demás individuos son, com pretenen, deixebles de aquell famós matador.

Quan arribin á Sevilla, tréguisse'is del davant ab un cop de crossa... y á continuació, tanqui l' estudi.

Demá passat, última corrida de la temporada, á carrech dels espasas Torerito y Manene, ab toros de Colmenar.

PEP BULLANGA.

A UNA ROMÁNTICA.

Quan en lo bell mes de maig
naix l' aurora riallera
y entonan los rossinyols
desde sos nius dolsas queixas,
y esclata en son cálzer pur
la matisada floreta,
y s' ouhen cantar los galls,
y s' ouhen cantar las merlas,
y refresca la rosada
los brins tendres de las herbas,
y tot murmurant lo riu
atravessa valls y serras...
tú roncás de un modo tal
que ni un moment dormí 'm deixas.

S. DEL POBLE SECH.

LA MATANSA.

Tots aquests que en lo llenguatje acostuman á prescindir de la pulcritut, que 's preparin.
La matansa dels porchs ja ha comensat.

Aquest any no 's parla de triquina, per qual motiu los cansaladers sembla qu' están bastant contents

Fan mal d' alegrarse: si 's pensan fer un gran negoci, s' equivocan.

La triquina existeix, més terrible y amenassadora que may: nó precisament en lo cos dels porchs, sinó en las butxacas dels contribuents.

—Vés qué n' acaban d' anunciar la matansa;— deya l' altre día un ciutadà de la classe d' indignats;— fins que vingui la matansa de debó, no anirém bè.

—¿A quina matansa 's refereix?

—A la dels porchs de dugas potas.

—¿Y ara! ¿qué n' hi ha?

—Ja ho crech! Miri.—

Y va comensar-me à llegir un diari de Madrit, que entre otras cosas,

deya qu' en Figuerola havia assegurat que l' agricultura no progressa porque 'ls pajesos jugan molt á cartas.

Sobre aixó dels porchs corran veus bastant subversivas.

Hi ha personas que juran ab molta formalitat que la carn d' aquests animals no es sana.

—Aquí t'è vosté 'ls moros—anyadeixen—no veurá may cap moro menjant carn de porch.

—No, no es facil que 'n veji, porque de moro no 'n conech cap ni un.

—No hi fa res; los moros, encare que no ho semblin, son molt espavilats, y quan ells s' abstenen de menjarne, alguna cosa tindrán los porchs.

—Donchs digui—replicava llavoras un altre— que 'ls pobres cansaladers deuen morir-se de gana á Moreria.

—Es clar: com los que venen gelats al polo nort ó caloríferos al desert de Sahara.—

A Fransa no son tan radicals com los moros; pero aquest hivern, ab motiu dels rumors que per allí han corregut, han pres una pila de precaucions.

Los porchs alemanys—los porchs, ey!—diu que casi tots tenen la malura. A causa d' aixó, per la part de la frontera francesa s' está exercint una gran vigilancia.

Quan comensa la matansa, las donas de sa casa ja están contentas.

Perque es lo qu' ellas diuen:

—No hi ha res que faciliti tant la confecció de un bon sopar com lo tocino fresch: ab carn ó ab peix tot costa un ull de la cara y no 's pot fer casi

TERCETTO.

Ja poden pensar lo que vulguin; pero de lo que diuen aquestos tres, no 'n pot sortir res de bó.

res; pero ab lo porch, qualsevol dona es cuynera.—

Jo no soch pèrit en la materia; pero quan las donas ho diuen, alguna cosa deu haverhi de veritat.

Y que 'l públich, en general, també opina com las donas, ho proba la religiosa atenció ab que tothom llegeix lo bando de l' autoritat municipal inaugurant la matansa.

Per las cantonadas fins hi ha empentas y disputas.

—Deixim llegir lo que diu l' arcalde dels porchs.

—¿Qué es aquet bando?

—Es del ajuntament, reglamentant la distribució de las salsixas y butifarras.—

Los que trinan de veras son los carnicers, porque diu que la matansa 'ls perjudica de mala manera.

—Ja voldria que s' haguès inaugurat l' Exposició,—murmurava un que t'è taula de badella.

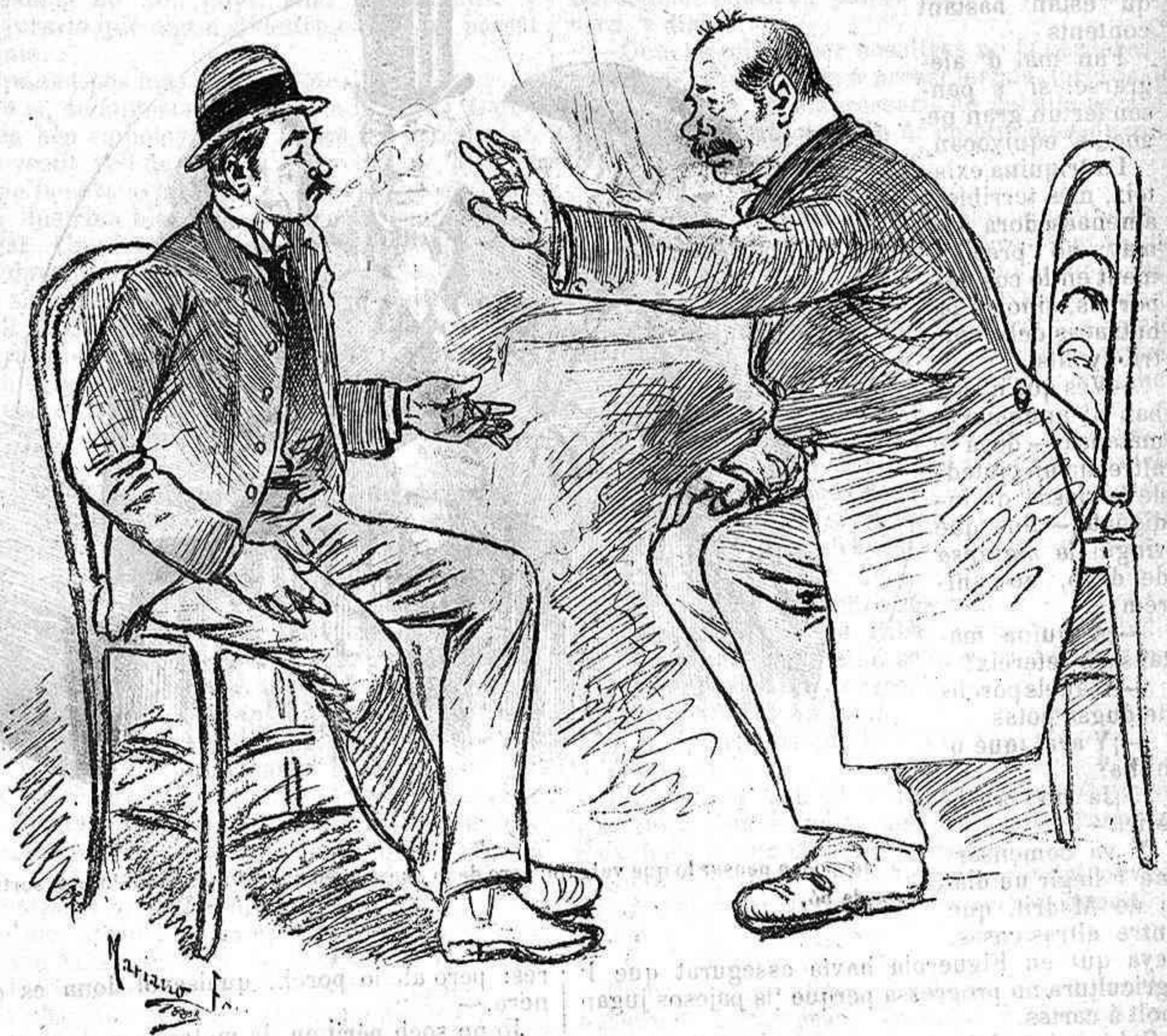
—¿Per qué? ¿qué pensa exposarhi alguna llonsa?

—No; es que llavoras s' acabarà la matansa dels tocinos.—

Apropósit: ja que 'l matadero de porchs llavoras quedarà en vaga, estant com está tan á prop del Parque, l' ajuntament podria utilitzar-lo durant la Exposició.

Per donarhi balls campestres d' etiqueta.

MATÍAS BONAFÉ.

—Déixis de camándulas; no 's fihí d' arcaldes que 's cuydin massa de las patillas.

SONETS (1).

UN HÉROE.

Portat per l' ambició que 'l cor domina
la mar travessa Hernán buscant la terra
que ha de portarhi dols, flagells y guerra,
extermini, deshonras, morts y ruína.

Un vent s' ha girat fort; la nau s' inclina,
y un pobre mariner que un pal aferra
al volguer descendir, de corda s' erra
cayent als fons del mar quan menys atina.

Un gos, l' últim soldat de aquella esquadra
ho veu, s' hi tira, 'l salva, alegre lladra:
cap interés lo mou, ni cap ventura;
y Hernán corra á fer mal per or y gloria.
Per xó, davant la ley que tot ho apura
val més lo gos que l' héroe de la historia.

SER CÒMICH.

¿Vols ser actor fill mèu? Sigas actor,
que res lo ser actor t' ha de costar:
sols sapias de llegir y de cridar
si barra y pulmons tens, farás furor.

(1) Del tomet de versos: ||CALENTETAS|| /Calentetas/ per Anton Llatzer.

De memoria no 'n cal, puig may de cor
has de saber ni un mot, ni has d' estudiar
Historia, ni costums, ni has de observar
las humanas passions y son valor.

Ronca forsa si fas de Berenguer;
si de Pere el Cruel, fes extremir;
si d' Otelo, 'l rebrám no quedi curt...

Crida forsa y cridant á més poder,
lo públich conmogut te ha d' aplaudir
que aquell que crida molt, de tot se surt.

J. Mª CODOLSA.

D. JUAN TENORIO.

A tout seigneur, tout honneur. Lo Sr. Tenorio,
ha sigut, es y será sempre aquí á Espanya un
gran senyor. Obrimli pás y saludémlo. Calavera,
lleuger de cascos, atreuit, valent y supersticiós
es lo prototipo de la rassa hispana, al menos del
Ebro enllá. (Que 'ls catalanistas no quedin des-
contents.)

(Dibuixos de Mariano Foix.)

—¡Ay quina llástima que una noya com vostè vaja sola per aquestos carrers, exposada á trobar qualsevol ximble que li digui una bestiesa!

Pero digan lo que vulgan los admiradors del Compte Arnau, lo *Tenorio* aquí á Barcelona es més que un personatge: es una institució. Un Tot-sants sense *Tenorio*, seria una festa incompleta. Casi estich tentat á dir que més aviat prescindiriam de las castanyas y 'ls panellets que del *Tenorio*.

Per aixó, sens dupte en tots los teatros ahont hi ha companyia dramática 's representa 'l *Tenorio*. Aquest any n' hi ha hagut per tots los gustos.

S' ha posat al *Principal*, á càrrech de la Gambardela y l' Amato; á *Romea* n' han fet dos de distints, uns veraders rigodons de *Tenorios*, confiantse 'ls galans als Srs. Bonaplata é Isern y las damas á las Sras. Abella y Parreño; á *Novedats*, la Mena y en Borrás l' han fet també, y á *Cataluña*, la Mallí y en Valero, sent d' advertir

qu' en tots los teatros, á més del drama de Zorrilla, s' ha representat la tercera part deguda á Bartrina y Arús.

Per últim hasta en lo *Circo eqüestre* hi ha hagut un *Tenorio sui generis*, á càrrech del clown Magrini, y entre molts teatrets particulars, ahont s' ha representat, tinch noticia de dos apotecaris de una Plassa, que per vella que siga sempre será nova, que han fet un D. Joan y un D. Lluís de primera forsa, ab la circumstancia de que desempenyava 'l paper de Comendador lo carboner del barri. Per cert que la preocupació principal de aquell veynat consistia en saber com s' ho farien per emblanquinarlo.

Las representacions del *Tenorio*, casi coincideixen ab la celebració del centenari de D. Giovanni, la obra immortal de Mozart, que s' ha ce-

lebrat al mateix temps, de una manera fastuosa, tant a Viena, com a París.

Un eco de la festa del centenari.

Una senyora molt morigerada, deya:

—No m' explico com un calavera com *D. Giovanni*, haja pogut envellir fins als cent anys.

PRINCIPAL.

CONCERT CALADO.

No es cert alló de que ningú es profeta a casa seva. Calado, encare que deixeble del Conservatori de París, es fill de Barcelona, y aquí ha sigut profeta. Al anarse'n, alguns anys endarrera, prometé tornar y lluhirse, y realment ha tornat fet un mestre de primera forsa.

Bèn clarament li demostrá aixís, lo públich que dijous de la senmana passada omplia 'l *Teatro Principal*, atret pèl renom del jove pianista. Aquest executá un programa extens que contenia pessas d' istils tant diversos com los de Beethoven, Schumann, Mendelssohn, Chopín, Liszt, Godart, Mathias y altres autors moderns. En totes ellas se mostrá perfecte. Una digitació esmerada, una pulsació fina y segura, un ús dels pedals sempre bèn estudiat, unit a una interpretació apropiada y molt intel·ligent de la música que porta a la memoria, fan de Calado un concertista notabilíssim.

Si ell no 's cansá de tocar, tampoch lo públich se cansá d' aplaudir-lo.

Apuntém a n' en Calado entre 'ls artistes catalans de cap de brot.

La companyia de la Tubau ha defensat una part de la senmana ab la divertida comedia *Otra casa con dos puertas*, que ha obtingut una execució molt esmerada, sobre tot per part de aquella notable actris.

La comedia arreglada per Ventura de la Vega es de aquéllas que sempre 's veuen ab gust.

LICEO.

I PESCATORI DI PERLE.

Lo públich estava previngut en contra. S' havia dit que l' obra de Bizet, una de las primeras que va escriure, al estrenarse a París en 1863, havia fracassat. Podra ser molt bè. No es Bizet lo primer compositor que s' adelanta al gust del públich del seu temps.

Pero la justicia, al igual que la veritat, sura sempre, y 'l públich de Barcelona, tant inflexible y sever, no pogué menos de vence tota prevenció, y vindicar ab sos aplausos entusiastas la memoria del malaguanyat autor de *I pescatori di perle*.

No es aquesta una obra mestra; pero sí una composició tant agradable, qu' es precis no tenir sentiment del art per sustreures ó mostrarse indiferent als seus encants.

Nos trobém a l' isla de Ceylan, ahont lo poble se dedica a la pesca de perlas. Los pescadors nombran capitá a Zurga. Efectuat lo nomenament, apareix Nadir, company de Zurga; pero que feya temps que no s' havían vist. Tots dos s' havían enamorat de una mateixa dona, sacerdotissa de un temple de Brahma; pero per no rompre l' amistat que 's professavan, se juraren mútuament renunciar los dos a un amor que podia convertirlos en enemichs implacables.

La pesca de perlas s' efectua, protegida per las oracions y cántichs de una verge desconeguda

que van a buscar a terras llunyas, a la qual s' exigeix jurament de castedat, per mentres duri la pesca. Lelia ha sigut la designada per aplacar la ira dels Déus. Se presenta cuberta la cara ab espés vel, presta 'l terrible jurament que no podrá trencar sinó baix pena de la vida y Nadir creu reconeix en ella a la sacerdotissa que li havia inflammat lo cor, y a la qual no ha deixat d' estimar un sol instant.

En l' acte segon, Nadir, impulsat per l' amor, romp la clausura del temple de Brahma, y acut a abraçar a sa estimada. Los deus irritats desencadenan terrible tempestat, y en lo moment en que l' amant se disposa a fugir, los sacerdots l' agafan y 'l poble 'l condemna.

Son amich Zurga tracta de salvarlo; pero al reconeix a Lelia, y veure's burlat, entrega plé de despit a l' un y a l' altre a las iras del poble, cada cop més excitat contra 'ls profanadors del temple, condemnats per aquest fet a morir en la foguera.

Zurga lluyta entre l' amor y 'l despit. En sa tenda acut a trobarlo Lelia, encadenada, disposta a morir; pero disposta també a salvar la vida del seu amant. Com més suplica y prega, més excita l' odi de Zurga. Per últim, al despedirse per marxar al suplici, entrega un collar de perlas a un soldat ab encàrrech de que 'l fassa arribar a mans de la seva mare, y ab aquest collar reconeix Zurga a la dona que un dia va salvarli l' existencia.

¿Qué no farà donchs per salvarla? Acut al siti del suplici y logra dispersar al poble reunit entorn de la foguera. Per lograrho ha calat foch a las barracas dels pescadors. Tots fugen atrets pèls resplandors del incendi, y Zurga romp las cadenas dels dos amants, que marxan presurosos, y 's presta a morir en lloch d' ells, acusat pèl gran sacerdot Nourabad, que no ha deixat de observar-lo.

Tal es l' argument de l' ópera.

Inútil dir que 'l treball del compositor es infinitament més airós que 'l dels libretistas.

Desde 'ls primers compassos del preludi, excita ja l' interés y fa escoltarse. Los coros y 'ls balls de la primera escena tenen un sabor oriental indescriptible. Lo *racconto* de Nadir a Zurga, recort del primer amor que 'ls dos amichs tingueren, es una pessa admirable, plena de delicadesa. La arribada de Lelia es també un fragment hermosíssim, y l' escena final del acte primer produheix verdadera sensació: es de aquéllas pessas que no s' olvidan.

L' acte segon comensa ab un coro intern molt original; la cavatina de Lelia está notablement desenvolupada: lo duo amorós de tiple y tenor farà aplaudirse y 's repetirà sempre que 's canti. En la tempestat y en lo coro que segueixen al duo, hi ha molta ciencia armónica. Lo final del acte es grandios.

Sobresurt en l' acte tercer una romansa de barítono en lo primer quadro y un terceto en l' últim.

Lo mestre Bizet, tant primorós, tant elegant, tant excelent pintor, al expressar lo contrast de las passions, se mostra més débil. En Los Pescadors de perlas rebé a mans plenas las inspiracions de la musa de la delicadesa, y sens dupte, per zelos, la musa dramática li girá las espatllas desdenyosa.

No hi fa res: aixís y tot l' ópera resulta un brodat de primors. Si 'ls actes segon y sobre tot lo tercer tinguessen lo mateix caracter vago y poétich del primer, Bizet hauria fet sens dupte una obra

COMPLICACIONES DECIMALS.

—No, home, no; no 'n podém donar més que cinch. D' ensá d' aixó dels santéssims y 'ls maléssims tot va més car que avants.

mestra. Los actes segon y tercer son las esclofollas del ostra; la perla es l' acte primer.

L' execució notable, també contra lo que molts esperavan. Pocas vegadas s' havia presentat al Liceo un segon quarteto que fós tant b'n rebut del públich. Ja ho sab l' empresa: 'l *quid* está en evitar comparacions, y las comparacions s' evitan estrenant obras novas.

La Sra Bendazzi (Lelia) es una soprano de véu extensa y b'n timbrada; posseheix una execució brillant y sab donar un hermós clar-oscur al cant. Fou molt aplaudida en la plegaria, en la cavatina del acte segon y sobre tot en lo duo.

Lo seu espòs Sr. Garulli (Nadir) es un d' aquells tenors que sense tenir una véu potent, se fan aplaudir sempre que volen per sa correcta escola y per las gradacions que saben imprimir al cant. Sigué molt celebrat en lo duo del acte primer, en l' andant del segon y en la romansa.

Lo Sr. Carbonell (Zurga) cantá ab esmero; y 'l Sr. Visconti 's portá com tot un home.

Las massas corals bastant ajustadas; pero si anessin millor vestidas farien més efecte. En quan á l' orquesta conduhida pèl mestre Goula, no cal dirho, admirable. Lo mestre compartí ab los cantants las ovacions de finals d' acte.

Y si ara 'ls dich que 'l teatro estava lluhidíssim; y que l' éxit de la segona representació excedí de molt al del estreno, no extranyarán que *I pescatori di perle* figuri durant molt temps en los cartells del gran teatro, y acabi per ser una obra de repertori.

Los bons bossins tenen aixó: com més se pala-dejan, més agradan.

AIDA.

Apenas me queda temps ni espay per parlar de interpretació de l' obra mestra de 'n Verdi, en la qual debutaren dimars las Sras Kupfer y Vidal, y 'ls Srs. Marconi, Devries y Vidal.

La hermosa Kupfer se lluhí en l' aria del acte primer y en la romansa del ters.

En Marconi, á la altura de la seva reputació, especialment en los actes primer y segon.

La contralt Vidal, nova á Barcelona té una veu brillant y poderosa, éspecialment en la corda aguda. Supleix sa deficiencia en las notas graves ab la intenció y l' expressió dramática ab que canta sempre, tant del agrado del nostre públich.

Devries, també nou aquí posseheix una veu molt simpática y dona probas de una gran inteligencia. És de aquells artistes que saben guanyar-se desseguida las simpatías del auditori.

Lo mestre Goula imponderable, indescriptible, arrastrant ab la seva batuta mágica á la massa orquestral y al teatro enter. ¡Quina manera de dur la *Aida!*... Tant bé no ho fa ningú mes. De Goula no n' hi ha més que un.

CIRCO.

Encare que no val la pena de parlar de las funcions de aquest teatro, es necessari parlar una mica del local.

Allá ahont dich local, llegeixis corral.

Es impossible formarse una idea dels perfums que s' hi respiran. Las parets son humidas y se 'n escapa l' aygua; las canonadas deuen ser foradadas y se 'n escapa 'l gas; de la comuna y de un pou mort ne surten pudors que fan plorar los ulls per més que 'ls artistes del escenari probin de fer riure.

Hi ha una comissió de teatros destinada á prevenir los cassos de incendi.... ¿Per què no ha de nòmbrarse'n un' altra que 'ls examini baix lo punt de vista de la seva salubritat?

ESPANYOL.

Ha reaparegut lo simpátich barítono Sr. Mollá, ab la sarsueleta *Dorm!*

En lo mateix teatro s' ha posat la sarsuela catalana *De Sant Pol al Polo Nort*, feya temps no representada á Barcelona.

TIVOLI.

Per ahir estava anunciat l' estreno de *Toros de punta*, obra de la qual varem parlar l' any passat, al ser estrenada al *Principal*.

NOVEDATS.

La companyia Tutau ha fet una magnífica adquisició ab lo barba Sr. Santigosa. Es un actor de facultats, de talent y de cor. Diumenje varem véureli 'l *Pere Blay de Lo Bordet* y 'n varem quedar enamorats.—Y ara 'ls afegirè que l' obra fou rebuda ab los mateixos aplausos de sempre, distingints'hi á més de la Sra. Mena, los senyors Tutau, Oliva, Borrás y 'l Sr. Capdevila que ha fet del tipo de *Manquet* una verdadera creació.

Per diumenje s' anuncia l' estreno de un drama de sensació, titulat: *El comité de salud pública*.

UN CAS.

Ab lo *Tenorio* he comensat, y haig de acabar ab lo *Tenorio*.

A l' *Alhambra* de Madrit ha sigut representada l' obra de Zorrilla per senyoras excludivament.

Un detall: en l' acte primer, quan D. Juan arranca la careta al seu propi pare, va ferho ab tanta violencia, que á més de la máscara, va arrancarli la barba, apareixent una cara llisa com una mitja pesseta de aquellas que no passan. De repent lo pare del *Tenorio*, vá quedar convertit en mare.

Vaja que aquestas cosas, son cops d' efecte, que 'ls autors no 'ls troban ni somian siquiera.

N. N. N.

SÍ.

Tinch á dintre de ma pensa
ta bella imatge estampada,
que com estel de ma vida
guía á ma dolsa esperansa.

Tinch en lo fons de mon cor
l' eco suau de tas paraulas,
que con mou mon esperit
com l' armonía del arpa.

Guardo dintre mon cervell
tot lo foch de tas miradas,
com ans de obrirse 'l volcá
guarda en son antre la lava.

Y tinch com recort ditxós
tancat dintre la méva ánima,
de ta boca coralina
lo tresor de tas besadas.

Pero no tinch, vida mia,
cap oncle rich á l' Habana,
ni casa, ni vinya, ni hort
ni dols rals á la butxaca.

SAMUEL NUÑEZ BEY.

Lo dia de Totsants estava núvol, núvol... Plovisquejava... feya fret... y hasta 'l cos traspuaava humitat.

En cambi un sol magnífich, un sol d' estiuhet de Sant Martí, alegrava 'l dia dels Morts.

¿Reparan? En aquest país hasta la naturalesa s' ha begut l' enteniment.

A ca 'n Parés están exposats los projectes d' escala de honor y de restauració del Saló de Cent.

Lo gran protector de las bellas arts, lo Cosme de Médicis barceloní va obrir un concurs, concedint quinze días de temps als artistas que volguesen pendrehi part... y ja se sab lo que pot ferse en quinze días.

Donchs bè, per correspondre á la galanteria dels quatre concurrents, ni ayants, ni després del fallo va tenir á bè exposar públicament los projectes presentats á concurs.

No content ab donarlos una carabassa, 'ls ha donat un pebrot.

Per aixó aquells senyors han demanat hospitalitat al Sr. Parés, que 'ls ha obert las portas del seu saló d' exposicions.

Allá podrán anar á examinar los planos, totas las personas que tingan algún interés en veure quí es lo que pot ferse en una quinzena.

A nosaltres, aqueixa mateixa circumstancia 'ns inspira cert mirament.

No obstant dirém que lo millor que haurían pogut fer los artistas era no pendres siquiera la molestia de agafar lo tira-líneas.

Las cosas de D. Francisco s' han de pendre rihent.

A principi d' Octubre 'ls gastos de l' Exposició universal estaban pressupostats en 5.726,190 pessetas.

Donchs á últims del mateix mes ja 's pressupostavan en 8.534,441.

Total de augment en menos d' un mes: 2.808,251 pessetas.

Y fassinse cárrech que la criatura tot jus ara ha entrat en lo período de la creixensa.

L' altre dia en Riba y Lledó 'm para al mitj de la Rambla dels Estudis:

- Fesme un favor, posa un suello á l' ESQUELLA.
- ¿A propòsit de qué?
- Digas qu' he demanat local en lo pabelló de Lleó XIII de l' Exposició universal, destinat al art religiós...
- ¿Hasta tú?
- Hasta jo
- ¿Y qué pensas exposar?
- Aquella escaparata.

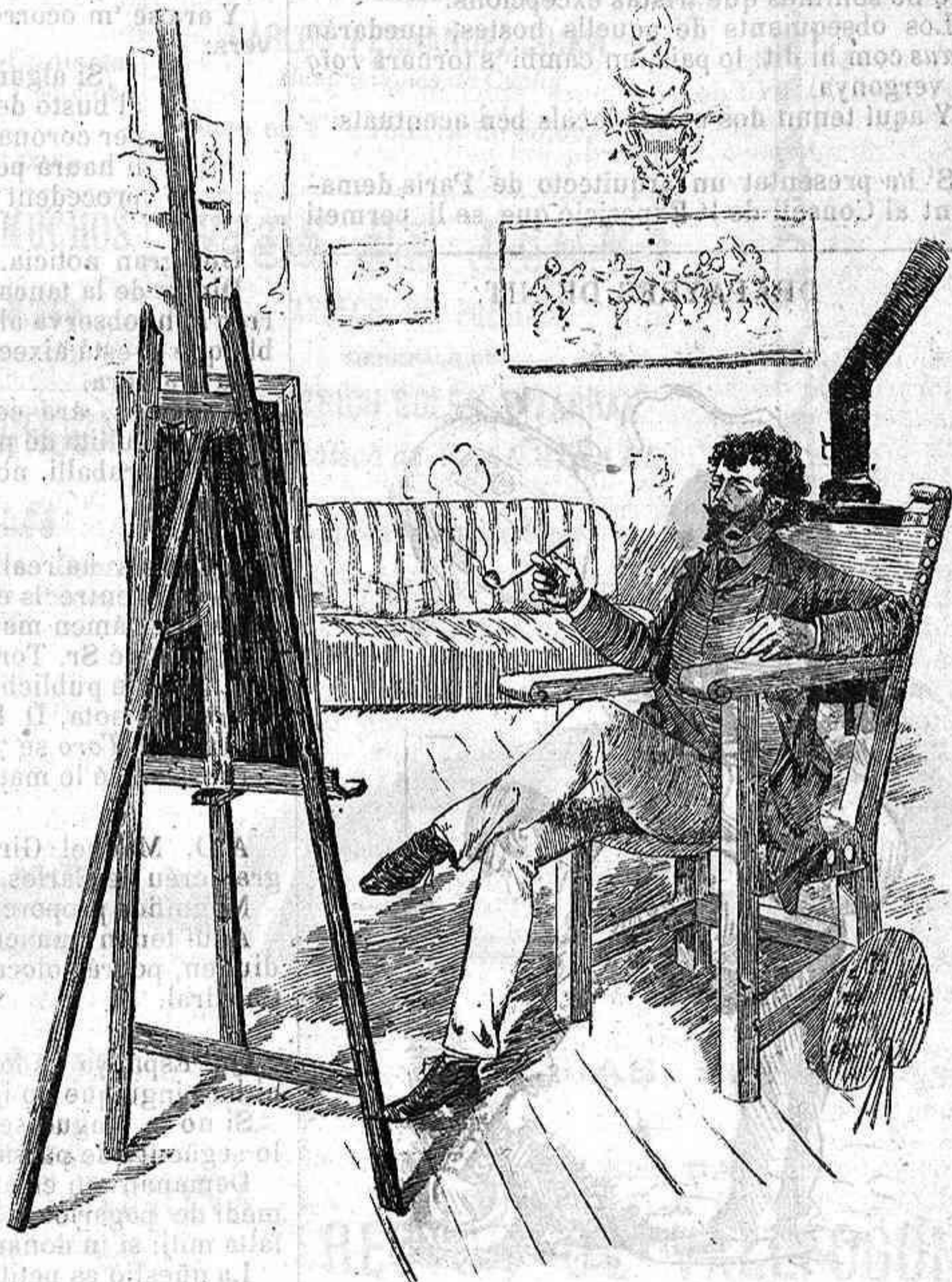
Una industria nova á Barcelona:

Mr. Cousinet, qu' es per cert un francés molt espavilat que 'n sab la prima, ha posat un viver d' ostras, en lo Passatge del Crèdit, número 8; baixos.

Allá en lo subterrani de la casa, degudament colocadas en uns safreigs, en los quals l' aygua de mar se renova continuament, lo preciós molusco se nutreix del aliment que li es més apropiat segons la classe, y 's deixa treure de l' aygua sense dir res, y 's deixa menjar sense queixarse.

De manera que á casa Mr. Cousinet no han de preguntar si las ostras son frescas. Las venen

UN ARTISTA.

Vintitres pipas al día,
deu bromas ab la criada,
tres bacaynas, quatre copas,
y... una sola pinzellada.

sempre sortint de l' aygua, y de totes las clases, midas y preus, desde dos ralets á dos pessetas y mitja la dotzena. Procedeixen dels criaders de Marennes y Arcachon, y jo 'ls puch assegurar que son de primera.

Dilluns va voler Mr. Cousinet que 'ls periodistas anessem á tastarlas, y avuy dijous es l' hora qu' encare me 'n llepo 'ls bigotis.

Los extrangers y principalment los francesos que van assistir al Congrès literari internacional, mentres van ser á Madrid van aguantarse 'l riure; pero al arribar á casa s'eva s' han rescabalat de una manera que deixarà blaus als que tant van desvetllarse por obsequiarlos.

En efecte, segons ells, Espanya es encare avuy la nació que va descriure Alejandro Dumas, un país de vano plé de manolas y de toreros.

Jo crech que de tot aixó no 'n tenen tant la culpa 'l francesos, com los madrilenys que 'ls acompanyavan als toros y á las *juergas flamencas*.

Van omplirlos las retinas de color local... ¿y qué han de fer ells, infelissos?... Escriure lo que 'ls han fet veure, y pendre com á regla general lo que no son més que tristas excepcions.

Los obsequiants de aquells hostes, quedarán blaus com hi dit: lo país, en cambi 's tornarà roig de vergonya.

Y aquí tenan dos colors locals ben acentuats.

S' ha presentat un arquitecto de París demanant al Consell de l' Exposició que se li permeti

DRAPAYRES DE NIT.

Hi ha recullidors de draps, de llaunas y de cartrons; pero 'ls més rics son los pobres que recullen polissons.

construhir una iglesia, per compte de una casa francesa, destinada á l' exhibició de objectes del culto católich.

L' arquitecto 's diu Juif, qu' en catalá vol dir Juheu.

¿Un juheu que fa iglesias? No ho entench.

Vaja qu' en la ditxosa esposició tot han de ser anomalies.

He vist lo programa de la vetllada literaria musical, donada dimars últim pel *Centre recreatiu Fivaller*.

Es un programa nutridíssim, ab molta lectura de poesias, moltes pessas de música de cant y de concert, orquesta de guitarras y bandurrias y corsos á cárrech de la *Perla Agustinense*.

Principi del programa:—«Coronación del busto de Fivaller.»

Final del programa:—NOTA.—«El socio D. E. P. por deferencia á la Sociedad y en obsequio á las señoras sorteará unas hermosas zapatillas.»

Aixís hi ha hagut festa per tohtom.

Al que no s' entusiasma ab la música, ni ab la poesia, 's proba de tenirlo content per medi de unas *sabatillas*.

Y ara se 'm ocorre un dupte, y l' expressaré en vers:

¡Si algun socio sombrero
al busto de Fivaller
per coronarlo ab salero,
li haurá posat un sombrero
procedent del seu taller!

Una gran noticia.

Dintre de la tanca del monument á Güell y Ferrer s' hi observa algun moviment, y hasta sembla que s' está aixecant una bastida.

Ja era hora.

Y ademés, ara com ara ja s' ha realitat allí dintre la cullita de pebrots y tomátechs, y per més que s' hi treballi, no s' espatllarán las plantacions del guarda.

A Cádiz s' ha realitat ja la solemne distribució de premis entre 'ls expositors que van concorrer á aquell Certámen marítim.

L' arcalde Sr. Toro, va declarar qu' era aquell l' últim acte publich á que concurría.

Prengui nota, D. Francisco. L' exposició ha fet fiasco, y 'l Toro se 'n torna al xiquero.

¿Fará vosté lo mateix?

A D. Manuel Girona acaban de concedirli la gran créu de Carlos III.

Magnífica proporció.

Aquí tenen una créu que si es tant gran com diuhen, podrá colocarla al cim de la fatxada de la Catedral.

Qu' Espanya es lo país de las extranyesas no hi ha ningú que ho ignori.

Si no 'n tinguessim probas sobradas, bastaria lo següent que passa cada día en los estanchs:

Demanan un cigarro de mitj ral y no hi ha medi de pagarlo. Si donan dotze céntims n' hi falta mitj; si 'n donan tretze 'n sobra mitj.

La qüestió es petita, si vostés volen: una qüestió de mitj céntim; pero sápigán y entengan que si aquí á Espanya hi hagués mitj céntim de formalitat, ja podriam darnos per felissos.

(Continua á la página 656.)

LLIBRERÍA ESPANYOLA.—RAMBLA DEL MITJ, NÚMERO 20.

LA TIERRA, de Emilio Zola. 2 tomos 8.º, 6 pesetas

CARLOS AUBERT

LAS NOVELAS AMOROSAS

Tomo 1.º (Contiene)

LA LIGA

EL GLOBO ENCARNADO

Tomo 2.º

SACHÁ Y LOUDMILLA

LOS ÚLTIMOS BANDIDOS

Tomo 3.º

EL PRÍNCIPE

MARFA

Impresiones á tres tintas.—Cubierta al cromo.—Aguas fuertes de Hanriot.—Ilustraciones de Cuchí.

2 pesetas cada tomo.

UN MARIDO COMO HAY MUCHOS

ORIGINAL DE

ANTONIO DE SAN MARTÍN

1 t. 8.º cubierta al cromo, 1 peseta.

LOS POLVOS DE QUIROGA

DE

EBUROS COLON Y ALÉS

Tomo 43 de la *Biblioteca Demi-Monde*, en 8.º, cubierta al cromo, 1 peseta.

LA SEÑORA DE PANTALON

de PAUL DE KOCK

1 tomo en 8.º, Ptas. 0'50.

CUBA

BOCETOS HISTÓRICOS

por F. WORKMAN

1 tomo en 8.º, 3 pesetas.

TARDES

DE

ABRIL Y MAYO

POESÍAS DE

CARLOS FERNANDEZ SHAW

Ilustraciones de Cuchy

1 tomo en 4.º cubierta de color, 3 pesetas.

NITS DE LLUNA

APLECH DE POESÍAS

ORIGINALS DE

FREDERICH SOLER (PITARRA)

ab un prólech de V. ALMIRALL

y

dibuixos d' en Pellicer

1 tomo en 8.º, bon paper y esmerada impressió. Preu 2 pesetas.

POESÍAS FESTIVAS Y SATÍRICAS

DE

VICENS GARCÍA

RECTOR DE VALLFOGONA

ab dibuixos de J. Pellicer Monseny

1 tomo 8.º, buen papel, esmerada impresion y una cubierta en color, 2 pesetas.

POESÍAS SERIAS

DEL

D. VICENS GARCÍA

RECTOR DE VALLFOGONA

1 tomo en quart, 1 pesseta.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútu, o bé en sellos de franqueig, al editor Lopez, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. Ne responém de extravios, no remetent ademés 3 rals pèl certificat. A 'ls corresponsals de la casa s' otorgan rebaixas.

Circulan moltes monedas falsas de deu y de cinch céntims:

En cambi de las de céntim y de dos no se 'n véu una per remey.

¿Será perquè son tant petites que no pagan lo tret?

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

1. XARADA-ANUNCI.—*Ra-te-ras.*
2. XARADA 2.ª—*Sa-bó*
3. MUDANSA.—*Masia-Maria-Mania.*
4. ANAGRAMA.—*Elias-Elisa.*
5. TRENCA-CLOSCAS.—*Una senyora sola.*
6. LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Sagunto.*
7. CONVERSA.—*Quim*
8. GEROGLÍFICH.—*Per orelles un ase.*

XARADAS.

I.

(Al Ciudadá benemérit)

En la *Dos-tres-quart y quinta*
en que 'ns trobém, no li sembla
que lo més ben pensat fora
no fer la *tot* que 's projecta,
haventhi tanta *cinch-dos-*
tersa-quarta-quinta á ferla?

Donchs *tres* ne tèn tantas ganas,
sens costarli una pesseta
á vosté ni á Barcelona
jo li diré la manera
de ferla, y es que vosté
se *prima-segona-terça.*

SALDONI DE VALLCARCA.

II.

Sortint del cassino

—Tú, *Total*, ¿cóm t' han tractat?
—A mí *prima*, no he perdut:
tú sí que crech que has rebut.
—Noy, *segona* m' han deixat.

F. TENA.

MUDANSA.

Anunci.

GRAN SABATERIA DEL SIGLE DE
BALDOMERO TOTAL.

Carrer del Sol, n.º 48.—*Total* la fonda de la Lluna.

CALSAT DE TOTAL CLASSE
pera senyors y senyoretas.

TOTAL important: Per no equivocar-se, á la porta se
veu un mico que ab la *total* aguanta una *tot* daurada.

PEPET D' ESPLUGAS.

ANAGRAMA.

La mèva germana *Tot*
trencá ahir una *total*
que diu li costava un ral
comprada al carrer de 'n Bot.

J. MONTES.

LOGOGRIFO NUMÉRICH.

1	2	3	4	5	6	7	8.	—Carrer de Barcelona.
7	1	5	5	4	5	1.	— » » »	
7	6	5	4	5	1.	— » » »		
3	4	5	7	4.	— » » »			
1	5	1	2.	— » » »				
5	4	2.	—Plassa de Barcelona.					
5	4.	—Nota musical.						
2.	—Consonant							

UN CAP DE TRONS,

TRENCA-CLOSCAS.

En una camisería.

—¿TÈ COLLS?

—SET RALS.

Formar ab aquestas lletras lo nom de un poble de Catalunya.

J. P. BELLUGUET.

CONVERSA.

—Pepet ¡ranoy! que vas curro.

—Festejant s' ha d' anar llubit.

—¿Festejas?... ¿Ab qui?...

—¡Qu' ets burro...

Ab la noya que tú has dit.

FRANCISCO CABRÉ.

GEROGLÍFICH.

```

X I
E
E E
e e e e
e e e e e
e e e e
E E
E
A
R I B
I

```

UN NET DEL AVI.

PROBANT FORTUNA.

¡Veyám si aquesta senyora
també será com aquellas
que portan los dinerons
amagats aquí al darrera!

BARCELONA:

Imp. de Lluís Tasso Serra, Arch del Teatro, 21 y 23